

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247226

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนวิจัย
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

รายงานวิจัย

รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวชสำหรับบุคคล
ที่มีภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย ในชุมชนเมือง
กรุงเทพมหานคร

โดย

อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย
รังสิมันต์ สุนทรไชยา
พีรพนธ์ ลือบุญธวัชชัย

กุมภาพันธ์ 2555

b00251660

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทุนวิจัย
กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

รายงานวิจัย

รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวชสำหรับบุคคล
ที่มีภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย ในชุมชนเมือง
กรุงเทพมหานคร

โดย

อรพรรณ ลีอบุญธวัชชัย
รังสิมันต์ สุนทรไชยา
พีรพนธ์ ลีอบุญธวัชชัย

กุมภาพันธ์ 2555

บทคัดย่อภาษาไทย

ชื่อโครงการวิจัย รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวชสำหรับบุคคลที่มีภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย ในชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย
อาจารย์ ดร. รังสิมันต์ สุนทรไชยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ พีรพนธ์ ลือบุญธวัชชัย

เดือนและปีที่ทำวิจัยเสร็จ เดือน กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2555

247226

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวชสำหรับผู้ที่ภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย เปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวช และเปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้าที่มารับบริการผู้ป่วยนอก ณ หน่วยจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด เป็นผู้ป่วยนอกจำนวน 40 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 20 กลุ่มควบคุม 20 ด้วยวิธีจับคู่ตาม เพศ อายุ รายได้ และระดับภาวะซึมเศร้า กลุ่มทดลองได้รับการบำบัดด้วยโปรแกรมจิตบำบัดทางสังคม จากพยาบาลที่ได้รับการฝึกอบรม จำนวน 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ สำหรับผู้ป่วยในดำเนินการศึกษาเป็นรายกรณีจำนวน 7 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินภาวะซึมเศร้า และความคิดฆ่าตัวตายของ Beck (Beck Depression Inventory and Beck Scale for Suicidal Ideation) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .88 และ .81 ตามลำดับ วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยมีข้อสรุปดังนี้

1. รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวช ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ 1) การสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด 2) การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม 3) ฝึกการคลายเครียดด้วยตนเอง 4) การให้ความรู้แบบระดับประคองด้านสุขภาพจิต 5) การปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม และ 6) ฝึกการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม ทบทวน และสรุป
2. ภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตายของกลุ่มที่ใช้รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวชภายหลังการทดลองลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตายของกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคมโดยพยาบาลจิตเวชลดลงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ABSTRACT RESEARCH

Project Title : **PSYCHOSOCIAL INTERVENTION MODEL BY PSYCHIATRIC NURSES FOR PERSONS WITH DEPRESSION AND SUICIDAL IDEATION IN BANGKOK METROPOLIS**

Name of Investigators : - Assoc. Prof. Oraphun Lueboonthavatchai Ph.D., RN.
 - Rangsimund Soonthornchaiya Ph.D., RN.
 - Assist. Prof. Peeraphone Lueboonthavatchai MA., MD.

Year : February, 2012

247226

The objectives of this quasi-experimental research were to develop the psychosocial intervention model by psychiatric nurses for person with depression and suicidal ideation, to compare the depression and suicidal idea level before and after using psychosocial intervention model, and compare the depression and suicidal idea level between experimental and control group. Samples were 40 depressed patients recruited from out-patients of Psychiatric Department, King Chulalongkorn Memorial Hospital, the 20 patients were randomly assigned to experimental group and the others were in the control group by matching technique with gender, age, salaries and severity of depression. The experimental group received the six-weeks integrated psychosocial intervention conducted by the well-trained psychiatric nurses, while the control group received the regular treatment care. For the 7 in-patients were studied by individual cases. The depressive symptoms and suicidal ideation of the subjects were assessed by the Beck Depression Inventory –Thai version (BDI-Thai) and the Beck Scale for Suicidal Ideation –Thai version (BSSI-Thai). The reliabilities of the scales were .88 and .81. respectively. The t-test were used to compare the mean differences of the depression and suicidal ideation before and after the program between two groups.

1. The psychosocial intervention model by psychiatric nurses for person with depression and suicidal ideation compose of 6 stage :- 1) Therapeutic Relationship, 2) Group Counseling, 3) Relaxation Training, 4) Supportive Psycho-education, 5) Cognitive Behavioral Restructuring and 6) Cognitive Behavioral Restructuring training, revision and summarization.

2. The depression and suicidal ideation of depressed person after participated in the psychosocial intervention model by psychiatric nurses were significantly lower than those before the experiment, at the .05 level.

3. The depression and suicidal ideation of depressed person who participated in the psychosocial intervention model by psychiatric nurses were significantly lower than those who participated the regular treatment care, at the .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ขอขอบคุณอาจารย์พยาบาลจิตเวช 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. คาราวรรณ ต๊ะปีนตา คุณชลพร กองคำ และคุณสกวรัตน์ พวงลดา ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณ พูนสิน เติมวัฒน์ คุณพรพรรณ ศรีโสภา และ คุณเนตดา วงศ์ทองมานะ ผู้ช่วยวิจัย ที่ได้ช่วยดำเนินการ อย่างดียิ่ง นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก คณะกรรมการฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้พิจารณาตรวจสอบเอกสาร จริยธรรมในการวิจัยในคน ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย รวมถึงบุคลากร เจ้าหน้าที่พยาบาลทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการดำเนินการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และที่สำคัญที่สุดก็คือกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างยิ่งและขอให้บุญกุศลครั้งนี้ได้โปรดอำนวยพรให้ท่านเหล่านี้ พบแต่ความสุข ความเจริญ และความสมหวังตลอดกาล

รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัยและคณะผู้วิจัย

กุมภาพันธ์ 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ii
กิตติกรรมประกาศ	iii
สารบัญ	iv
สารบัญตาราง	v
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
สมมุติฐานการวิจัย	7
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
ขอบเขตการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า โรคซึมเศร้า และความคิดฆ่าตัวตาย	11
การพยาบาลผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า โรคซึมเศร้า และความคิดฆ่าตัวตาย	25
การบำบัดทางจิตสังคมสำหรับผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวคิดในการวิจัย	40
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
ขั้นตอนการดำเนินการ	43
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	57
เอกสารอ้างอิง	66

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยนอก	46
2	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยใน	47
3	ขั้นตอน เป้าหมาย และเทคนิค ในการดำเนินการบำบัดทางจิตสังคม	52
4	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตายของ กลุ่มตัวอย่างภายหลังการใช้รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคม โดยพยาบาลจิตเวช ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ	53
5	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตาย ของกลุ่มตัวอย่างภายหลังใช้รูปแบบการบำบัดทางจิตสังคม โดยพยาบาลจิตเวชระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ	54
6	คะแนนภาวะซึมเศร้าและความคิดฆ่าตัวตายของกลุ่มทดลองที่เป็นผู้ป่วยในก่อน และหลังการทดลอง	55
7	แสดงผลการเปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้า และความคิดฆ่าตัวตายของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยในจำนวน 7 ราย ก่อนและหลัง การทดลอง ด้วย สถิติทดสอบ Wilcoxon signed-rank test	56

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในการวิจัยในคน	71
เอกสารยินยอมให้ทำการวิจัยในมนุษย์	77
เอกสารตอบอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย	78
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	85
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	88